

13 decembrie 2022

12-9/7d - 2451
12-9/7d - 2452

Administrației Naționale a Penitenciarelor

Mun. Chișinău, str. N. Titulescu 35, MD-2032

E-mail: anp@anp.gov.md

Penitenciarului nr.4-Cricova

Mun. Chișinău, or. Cricova, str. Luceafărul 9, MD-2084

E-mail: p4secretariat@anp.gov.md

Prin prezenta, Vă remit Raportul elaborat de către membrii Consiliului pentru prevenirea torturii în urma vizitei de monitorizare efectuate la Penitenciarul nr.4 Cricova din 14-15 septembrie 2022¹.

Vă rugăm să remiteți în adresa Oficiului Avocatului Poporului informații în tabel privind implementarea recomandărilor înaintate, precum și eventualele obiecții, sugestii referitoare la informațiile și concluziile Raportului respectiv la adresa: secretariat@ombudsman.md.

Anexă: Raportul de vizită pe 26 file.

Cu respect,



Ceslav PANICO,
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
Președinte al Consiliului pentru prevenirea Torturii

Ex: Al. ZUBCO
Șef direcție, Direcția prevenirea torturii OAP
tel. 060002641 Email: alexandru.zubco@ombudsman.md

¹ Raportul de vizită este elaborat în conformitate cu prevederile pct. 19 lit.b) din Protocolul Opțional la Convenția împotriva Torturii și a Pedepselor sau Tratamentelor Inumane sau Degradante (OPCAT) adoptat la 18 decembrie 2002 în cadrul celei de-a 57-a Sesiuni a Adunării Generale a ONU prin Rezoluția A/RES/57/199, ratificat prin Legea 66/2006.

Consiliul pentru Prevenirea Torturii
Mecanismul Național de Prevenire a Torturii

RAPORT
privind vizita preventivă și de monitorizare
efectuată la Penitenciarul nr.4-Cricova
din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor
la data de 14-15 septembrie 2022

Membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii:

Ceslav PANICO, Avocatul Poporului (Ombudsman), președintele Consiliului;

Maia BĂNĂRESCU, Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului;

Olesea DORONCEANU, membru al Consiliului;

Vadim AFTENE, membru al Consiliului;

Iuliana CUREA, membru al Consiliului;

Gheorghe BOSÎL, membru al Consiliului;

Ludmila MARANDICI, membru al Consiliului;

Metodologia aplicată:

Membrii echipei de monitorizare au utilizat mai multe metodologii în scopul colectării și raportării informațiilor necesare: conversații cu personalul administrativ al instituției penitenciare (agenți, personal medical, personal pe detenție); conversații individuale și de grup cu persoanele deținute; inspecția încăperilor/spațiilor folosite de persoanele private de libertate; observația; analiza și verificarea registrelor prezentate; analiza rapoartelor de activitate, instrucțiunilor ce reglementează procedurile interne; efectuarea fotografiilor; verificarea termenelor de valabilitate a produselor și a funcționalității dispozitivelor. Datele au fost colectate în cadrul vizitei de monitorizare, inclusiv au fost furnizate de către administrația P4.

Accesul echipei de vizită pe teritoriul instituției a fost asigurat fără impedimente.

La începutul vizitei membrii echipei au avut o scurtă discuție cu directorul Penitenciarului nr.4 – Cricova, Dl Vitalie Falcă, care a oferit informații generale despre instituție, provocările și impedimentele cu care se confruntă personalul, precum și a oferit suport pentru accesul membrilor Consiliului pe teritoriul instituției.

Membrii echipei CpPT au avut acces neîngrădit în toate spațiile din cadrul instituției, la toate dosarele și registrele solicitate, au avut posibilitatea de a purta discuții în grup și private. Nu a fost asigurată confidențialitatea discuțiilor în grup cu condamnații deoarece activitatea monitorilor era perturbată și urmărită de reprezentanții autorităților criminale. Personalul P4 a manifestat deschidere și cooperare.

În cadrul vizitei au fost monitorizate: sectoarele locative, blocul alimentar, unitatea medicală, curțile de plimbare, stadionul de fotbal, izolatorul disciplinar, sectorul de producere.

Consiliul a avut discuții parțial confidențiale cu peste 130 persoane private de libertate (în grup și individuale). Totodată, au fost purtate discuții cu personalul penitenciarului ce activează în serviciile: siguranța și regimul de detenție, logistic și medical.

De la administrație au fost solicitate informații cu privire la indicatorii de activitate a instituției penitenciare pentru 2021, I semestrul 2022, fluxul petițiilor și examinarea acestora, raportul de bilanț al activității instituției, problemele majore cu care se confruntă și altă informație relevantă vizitei de monitorizare.

II. INFORMAȚII GENERALE DESPRE PENITENCIARUL nr. 4

În temeiul Hotărârii de Guvern nr.437 din 15.05.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP)¹, Penitenciarul nr. 4 or. Cricova este amplasat în municipiul Chișinău, orașul Cricova, str. Luceafărului nr. 9.

¹ Hotărârii de Guvern nr.437 din 15.05.2018 cu privire la organizarea și funcționarea Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=82024&lang=ro

I. PRELIMINARII

În perioada 14 septembrie 2022, între orele 09:20–16:40 și 15 septembrie 2022, între orele 14:30-16:30 membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii (în continuare Consiliul) și angajații Oficiului Avocatului Poporului au efectuat o vizită preventivă de monitorizare la Penitenciarul nr.4 Cricova (în continuare P4) din cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor (în continuare ANP).

- **Denumirea instituției:** Penitenciarul nr.4 Cricova
- **Tipul instituției:** semi-închisă
- **Adresa:** or. Cricova, str. Luceafărul 9
- **Data:** 14-15 septembrie 2022
- **Tipul și/sau obiectivul vizitei:**
 - Monitorizarea situației și implementării recomandărilor CpPT ca urmare a vizitelor desfășurate anterior (2018).
 - Monitorizarea situației privind respectarea drepturilor persoanelor deținute împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

Mandatul CPT:

Consiliul pentru Prevenirea Torturii a fost instituit la data de 24 octombrie 2016 în corespundere cu prevederile Legii nr.52 din 03.04.2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman).

Scopul Consiliului este de a proteja persoanele împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, în calitate de Mecanism Național de Prevenire a Torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

În conformitate cu prevederile art. 30 și 32 din *Legea nr.52 din 2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman)*, precum și conform punctului 5 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului pentru Prevenirea Torturii*, Consiliul pentru Prevenirea Torturii poate efectua vizite (neanunțate) preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate.

• **Numele membrilor echipei de vizită:**

- Vadim Aftene
- Olesea Doronceanu
- Iuliana Curea
- Gheorghe Bosfi
- Ludmila Marandici
- Alexandru Zubco
- Victor Morari
- Diana Mazniuc
- Elena Paladii
- Viorica Potlog
- Maria Talmazan
- Nelia Bugaevchi
- Aliona Cojocar
- Victor Zaharia
- George Tugushi

Penitenciarul nr. 4 este de **tip semiînchis** pentru detenția condamnaților adulți de gen masculin, la fel, penitenciarul deține și un sector **de tip deschis**, unde sunt deținute persoanele condamnate sub monitorizate electronică.

Plafonul de detenție a penitenciarului constituie 728 locuri², aprobată prin ordinul Ministrului Justiției nr. 150 din 10.06.2022.

În ziua vizitei în instituție se dețineau **783 persoane cu 55 persoane mai mult decât prevede capacitatea instituției**.

Membrii Consiliului constată faptul că, în Penitenciarul nr.4 Cricova, condamnații se dețin în condiții de suprapopulare. Problema suprapopulării în instituția nominalizată rămâne a fi actuală, iar în multe cazuri efectele adverse ale suprapopulării sunt condițiile inumane sau degradante³.

CpPT atrage atenția ANP la soluționarea în regim prioritar și de urgență a problemei suprapopulării, deoarece aceasta are o influență negativă asupra tuturor celorlalte aspecte ale detenției și asupra climatului general din cadrul instituției.

Distribuirea condamnaților la data de 14 septembrie 2022: tip semiînchis 764 persoane, tip deschis — 19 persoane sub monitorizare electronică; în carantină- 3 persoane, izolator disciplinar - 3 persoane, pe motiv de securitate (conform art, 206 al CE) — 58 persoane, la greva foamei — nici o persoană și în unitatea medicală se dețineau 2 persoane.

Instituția este amplasată pe un teren de 4 ha, dintre care 1,8 ha reprezintă sectoarele locative, spații de producere.

Structura penitenciarului este:

- 10 sectoare locative
- Secția medicală
- Izolatorul disciplinar
- Carantina
- Blocul alimentar
- Sala de spălare a rufelor
- Școala
- Zona de producere
- Biserica
- Teren sportiv, sală sportivă tip închis pentru mini-fotbal și sală de biliard
- Încăperi pentru întrevederi de scurtă și lungă durată. Penitenciarul nr. 4 or. Cricova este dotat cu 17 odăi predestinate pentru acordarea întrevederilor de lungă durată, din care funcționează numai 11 (6 odăi se află în stare avariata și necesită reparație capitală) și o încăpere predestinată întrevederilor de scurtă durată.

² Date statistice privind dinamica persoanelor private de libertate pe perioada 1 ianuarie 2022 – 1 octombrie 2022

³ Normele CPT <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/ocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4d78829d2>

Resursele umane

Conform schemei de încadrare a Penitenciarului nr.4, la momentul vizitei, conform statelor de organizare instituția dispunea de 119 unități de personal, dintre care 25,2% – vacante (20 unități agenți, 8 ofițeri, 2 funcții contractual). În mare parte funcțiile vacante sunt cele ce implică personalul în relaționarea directă cu persoanele private de libertate, de la șeful serviciului medical, până la personalul responsabil de siguranța deținuților, dar și funcții cheie în asigurarea sarcinilor și obiectivelor de bază ale instituției (serviciul resurse umane, logistică, serviciul special, secretariat, etc). Total angajați la data vizitei 97 persoane (32 femei și 65 bărbați), din care 6 persoane se află în concediu de îngrijire a copilului, 1 persoană suspendată din funcție, astfel, efectiv la serviciu sunt 90 persoane.

Se identifică o fluctuație negativă majoră a cadrelor, în primul semestru al anului 2022 au fost angajate 8 persoane, dar s-au eliberat din funcție 14 persoane.

Membrii Consiliului reiterează îngrijorarea cu privire la numărul insuficient de unități de personal în Penitenciarul nr.4 Cricova, atât a celor ce sunt responsabili de siguranță și regim în penitenciar, cât și personalul din alte servicii. Sarcinile și încărcătura obligațiilor funcționale ale angajaților este una ridicată, ceea ce are impact negativ atât asupra personalului, provocând stări de stres și ardere profesională, cât și asupra relațiilor dintre personal și deținuți, prin generare de conflicte sau atitudine negativă.

Un exemplu de risc major pentru angajați și condamnați ar fi numărul insuficient de personal responsabil de supraveghere pe timp de noapte, deoarece în garda de noapte rămân doar 4 angajați la un număr total de 783 condamnați.

Problemele/impedimentele Penitenciarului nr. 4 or. Cricova:

1. Insuficiența de cadre în instituție, în special pe timp de noapte, numai 4 colaboratori rămân în serviciu în timpul nopții, care activează în regim de 24 ore
2. Nu sunt respectate pe deplin regimul și condițiile de muncă a personalului angajat, care lucrează în ture a câte 24 ore;
3. Suprapopularea instituției;
4. Lipsa spațiilor acomodate în blocurile locative pentru persoanele cu dizabilități;
5. Subfinanțarea instituției;
6. Influența negativă a subculturii criminale;
7. Lipsa medicului terapeut;
8. Serviciul medical nu este acreditat;
9. Din cauza problemelor financiare cu care se confruntă instituția s-a recurs la deconectare de energie electrică pe timp de zi pentru 4 ore zilnic (de la ora 15.00 până la 18.00).
10. Instituția încă nu a fost asigurată cu carburanți pentru sezonul de încălzire.
 - Masa lemnoasă trebuie să fie achiziționată de către instituția penitenciară prin licitație, au fost inițiate câteva procese de licitație, dar nu a participat nici un agent economic, ceea ce pune în pericol aprovizionarea cu căldură a instituției pe timp de iarnă.
 - Cărbunile urmează să fie achiziționat centralizat de către ANP.
11. Demotivarea și fluctuația angajaților pe motiv de diferența de salarizare și stabilirea vârstei de pensionare dintre instituțiile de tip semi-închis unde se calculează vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei este de 1 la 1,5 ani cum ar fi P4, iar pentru tip închis se calculează

vechimea în serviciu 1 la 2 ani (astfel angajații din P4 migrează la P15 unde este penitenciar de tip închis).

12. Insuficiența personalului penitenciar creează impedimente prezenței și buneii organizării a ședințelor de judecată prin video-conferințe, astfel, din spusele directorului instituției, conducerea instituției a fost sancționată pentru acest fapt;
13. Lipsesc oportunități reale de a încadra condamnații în câmpul muncii, deși cereri sunt foarte multe;
14. Agenții economici nu doresc să deschidă locuri de muncă în penitenciar. Agenții economici actuali încheie contracte doar pentru 1 an de zile și nu doresc să investească în infrastructură și să îmbunătățească condițiile de muncă ale deținuților angajați.
15. Pătrunderea obiectelor interzise în instituție, chiar prin aruncarea lor peste zidul instituției din exterior.
16. Insuficiența camerelor de supraveghere video a teritoriului și lipsa camerelor de supraveghere video în blocurile locative.
17. Imposibilitatea soluționării problemei suprapopulării din cauza respingerii demersurilor de aplicare a alternativelor pedepsei cu închisoare de către instanțele de judecată, precum și insuficienței de personal care ar facilita și urgenta aplicabilitatea prevederilor legii cu privire la amnistie.
18. Diagnosticarea unui număr mare de condamnați cu tulburări organice de personalitate (aproximativ 320 condamnați) și lipsa serviciilor medicale specifice necesităților acestor tulburări.

III. TRATAMENTUL DEȚINUȚILOR

În cadrul vizitei de monitorizare, membrii CpPT au primit alegații de rele tratamente din partea personalului penitenciarului față de condamnați, utilizarea mijloacelor speciale, inclusiv gazul lacrimogen. Din spusele angajaților toate cazurile de aplicare a mijloacelor speciale, inclusiv gazul lacrimogen au fost în limita legii și sunt înregistrate și raportate conform cerințelor.

1. Condiții diferite de deținere și atitudine discriminatorie din partea personalului instituției reieșind din segregarea după „apartenență de grup” conform culturii lumii interlope.

Membrii CpPT în continuare constată prezența relațiilor informale dintre condamnați, cauzate de fenomenul subculturii criminale, iar unii deținuți au expus nemulțumiri privind atitudinea gardienilor, personalului medical, prezența și favorizarea subculturii criminale.

În instituție sunt respectate strict „legile nescrise” ale culturii interlope cu segregare pe anumite grupuri ale deținuților, începând cu grupul celor ”de elită”, până la grupul ”de umiliți”. Segregarea este favorizată de atitudinea diferită față de deținuți din partea personalului instituției, fapt ce se realizează prin plasarea acestora în condiții de detenție semnificativ diferite.

Deși din discuția inițială cu administrația s-a susținut că în P4 nu se permite reparația celulelor din cont propriu ci doar donații pe contul instituției și s-a negat insalarea încăperilor pentru baie în celule, membrii CpPT au constatat contrariul. Astfel, unii condamnați care trăiesc în condiții satisfăcătoare au susținut că reparația și dotarea celulelor s-a făcut din cont propriu.

La fel, administrația P4 recunoaște problema suprapopulării și susține că nu sunt locuri disponibile libere în celule. CpPT constată o situație diametral opusă, astfel în unele celule reparate și dotate cu tehnică sunt plasați doar 2 sau 3 condamnați, în unele celule de peste 20-30 m2 este plasată o singură persoană iar alte celule sunt goale. Astfel, în condițiile în care în unele sectoare constatăm o suprapopulare cu paturi etajate (ex.sector 7 celula 28) unde se dețin 27 condamnați, la alt etaj sunt plasați condamnați singuri în celule de peste 20-30 m2 sau celule goale (în care s-a afirmat că urmează curând cineva să fie transferat).

Acest paradox nu poate să nu fie cunoscut administrației iar faptul că este tolerat denotă nu doar o discriminare a masei generale de condamnați dar și posibil o reticență/frică a administrației față de reprezentanții subculturii din penitenciar.

Acest fenomen s-a resimțit în special când membrii CpPT nu a avut acces imediat într-o celulă fiindcă ușa era încuiată din interior, prin urmare atât monitorii cât și personalul penitenciarului au fost nevoiți să aștepte pentru a le fi aigurat accesul din interior.

Consiliul constată că acest caz este unicul când într-o instituție penitenciară condamnații pot încuia celula din interior și decide cine și când intră în celulă.

Astfel, membrii Consiliului au observat prezența fenomenului discriminării și subculturii criminale prin diferențiere evidentă a condițiilor de trai a deținuților din castele superioare și masa generală, unele celule sunt dotate cu dușuri, bucătării la care au acces doar un număr limitat de deținuți. Un alt moment îngrijorător este că deținuții din sectorul 7 nu au acces liber în curte și nici la careva activități sportive (teren sportiv, masa de biliard și altele). Deși se susține că penitenciarul este de tip semiînchis și ziua condamnații pot circula liber peste tot și pot avea acces la toate facilitățile, totuși realitatea constatată indică că condamnații separați pe caste nu au acces sau au acces limitat în majoritatea zonelor comune.

Mesajul CpPT nu vizează interzicerea îmbunătățirii condițiilor de trai dar recomandă intensificarea controlului pentru a exclude cazurile de umilire/extorcere de bani de la unii condamnați pentru a fi efectuate astfel de îmbunătățiri în celulele altor condamnați. Pentru a realiza acest indicator trebuie să existe un mecanism real de sesizare a acestor cazuri de către condamnați, de protecție a lor cu excluderea riscurilor de răzbunare ulterioară. Transferul acestor condamnați în regimul de protecție potrivit art.206 CE nu reprezintă un mecanism eficient deoarece condițiile de detenție în acel sector sunt deplorabile. Totodată este necesar de a întreprinde măsuri pozitive imediate pentru a îmbunătăți condițiile de trai pentru toți condamnații astfel încât diferența între condițiile de plasament să nu fie atât de evidentă.

În acest sens, Consiliul solicită respectuos personalul penitenciarului să excludă orice formă de tratament discriminatoriu față de persoanele private de libertate.

La acest capitol situația rămâne neschimbată și, CpPT mentine recomandarea:

- *Reevaluarea capacității fiecărui salon și neadmiterea plasării persoanelor peste limita standardului internațional.*

- *Eliminarea practicilor de neglijare a grupurilor defavorizate, prin asigurarea tratamentului și condițiilor egale fără a face diferențiere bazată pe un statut real sau perceput.*

2. Documentarea leziunilor corporale

Consiliu constată că fenomenul automutilărilor la condamnați este în creștere. Pe parcursul primului semestru a anului 2022, în penitenciar au fost înregistrate 14 cazuri de automutilare, inclusiv 2 decese (1 caz de deces după greva foamei și 1 caz de sinucidere), comparativ cu cazurile de automutilare înregistrate pe parcursul anului 2021- 17 cazuri. Acest fapt indică la un mediu nesigur de detenție.

Din Registrul de aplicare a forței fizice și mijloacelor speciale rezultă că leziunile pot fi provocate și din partea personalului P4, au fost înregistrate 27 cazuri în 2021 și 17 cazuri în 2022.

Totodată, deși vizual o bună parte din condamnați aveau pe corp leziuni corporale vizibile ei susțin că nu toate leziunile se documentează. CpPT a constatat și faptul că serviciul medical nu vizitează regulat condamnații în sectoarele locative, prin urmare documentare leziunilor are loc doar dacă s-a adresat condamnatul sau dacă lucrătorul medical a fost sesizat de personalul administrativ al penitenciarului. Din declarațiile personalului medical fiecare traumă/leziune se fixează în Registrul de traume, automutilări și leziuni, ulterior se descrie în Cartela medicală cu informarea ofițerului de serviciu care ulterior întocmește un Raport pe caz. Din Registrul examinat rezultă că în perioada martie-septembrie s-au fixat 51 cazuri de leziuni (dintre ele 9 redirecționate către IMSP Institutul de Medicină Urgentă).

CpPT constată că rămâne îngrijorător punerea în aplicare a Ordinului (comun) nr.572 Ministerului Justiției din 31.12.2013 privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant. *Din fișele de examinare medicală, membrii CpPT constată multiple cazuri de „traumatisme”, leziuni corporale, fracturi care prezintă suspiciuni despre posibile fapte de tortură, tratament inuman sau degradant.* Potrivit pct. 7 și 8 din ordin, acestea impun obligația de a fi înregistrate și imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore, să fie transmise procuraturii teritoriale sau specializate, în a cărei rază activează instituția.

CpPT constată că personalul din penitenciar nu este instruit suficient și nu cunoaște legislația și obligațiile specifice. Din discuțiile avute cu personalul medical, ei nu cunosc cum ar trebui să acționeze în caz de adresare cu traumatism a unui deținut, dacă la examinare apar suspiciuni privind maltratarea acestuia.

La acest capitol situația rămâne neschimbată și, CpPT menține recomandarea:

- *A asigura instruirea continuă a personalului penitenciarului în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”) – recomandare menținută.*

Consiliul salută faptul că lucrătorii medicali dispun de aparat foto și documentează leziunile corporale prin fotografierea acestora.

Practica aplicării sancțiunilor disciplinare

Analizând rapoartele de bilanț a Penitenciarului nr. 4, membrii CpPT constată că rămâne neschimbat aplicarea excesivă a măsurii de sancționare prin limitarea contactului cu mediul extern (suspendarea dreptului de a avea întrevederi, suspendarea dreptului de a primi colete). Pe parcursul semestrului I al anului 2022 au fost înregistrate 307 sancțiuni disciplinare aplicate condamnaților, conform datelor oferite de administrația instituției, dintre care 144 (ceea ce constituie 47%) suspendarea dreptului de a avea întrevederi de scurtă și lungă durată pe un termen de 3 luni (pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 288 cazuri) și 13% (70) din care sub forma de suspendarea dreptului de a primi colete pe un termen de 2 luni, ceea ce este în crește majoră comparativ cu anul 2021 (pe parcursul anului 2021 au fost înregistrate 72 cazuri), izolator disciplinar 76 persoane, au fost trecuți la regim inițial 13 persoane.

Din Registrul de evidență a sancțiunilor disciplinare aplicate rezultă ca în 2021 s-au aplicat 595 sancțiuni iar până în septembrie 2022 - 464.

Membrii Consiliului sunt îngrijorați de utilizarea excesivă ca măsură de sancționare a limitării contactului cu mediul extern (suspendarea întrevederilor, suspendarea dreptului de a primi colete, etc), această problemă fiind descrisă și în rapoartele precedente ale Consiliului de prevenire a torturii cu referire la vizitele în Penitenciarul nr.4 din 2018.

În acest sens, problematica aplicării sancțiunilor disciplinare sub formă de suspendarea dreptului la întrevederi care *este în conformitate cu legislația, dar contravine standardelor internaționale*, a fost enunțată în rapoartele vizitelor CPT în R. Moldova atât în 2018⁴ cât și în 2020⁵, care au atenționat autoritățile de a lua măsuri, inclusiv prin revizuirea legislației, astfel încât pedepsele disciplinare aplicate deținuților să nu conducă la interzicerea contactelor cu familia.

Conform Regulii 58 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)⁶, Punctului 24 din Regulile Penitenciare Europene⁷ și Standardelor CPT⁸, conducerea penitenciarului trebuie să faciliteze ca deținuții să mențină o legătură adecvată cu exteriorul, inclusiv și să dezvolte relațiile cu familiile, cât mai normal posibil. Astfel ca deținuții să aibă posibilitatea să comunice cu familiile lor și cu prietenii lor, la intervale regulate.

La acest capitol situația rămâne neschimbată și, CpPT menține recomandarea:

⁴ Report to the Government of the Republic of Moldova on the visit to the Republic of Moldova carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 5 to 11 June 2018, disponibil în limba engleză pe următorul link [16809022b9 \(coe.int\)](https://rm.coe.int/16809022b9)

⁵ Report to the Government of the Republic of Moldova on the visit to the Republic of Moldova carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 28 January to 7 February 2020, disponibil în limba engleză pe următorul link <https://rm.coe.int/16809f8fa8>

⁶ The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, disponibil în limba engleză pe următorul link https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

⁷ Recomandarea comitetului de miniștri al statelor membre, referitoare la regulile penitenciare europene REC (2006)₂, disponibil în limba engleză pe următorul link <https://rm.coe.int/16804c8d9a>. Comentariile revizuite la Regulile Penitenciare Europene, mai 2018, <https://rm.coe.int/pc-cp-2018-1-e-rev-2-epr-2006-with-changes-and-commentary-22-may-2018/16808add21>

⁸ Standards and tools <https://www.coe.int/en/web/cpt/standards>

- *Modificarea prevederilor Regulamentului privind modul și condițiile de aplicare a sancțiunilor disciplinare, a măsurilor de stimulare și de ținere la evidență în cadrul procedurii disciplinare, aprobat prin ordinul ANP nr.551 din 21.12.2020, ce descriu modul de executare a sancțiunii disciplinare cu suspendarea dreptului la întreveneri de lungă și scurtă durată.*

IV. GARANȚIILE ÎMPOTRIVA TORTURII ȘI ALTOR RELE TRATAMENTE

CpPT constată că, nu toți deținuții au acces la corespondență, la apeluri telefonice, depunerea petițiilor atât adresate instituției penitenciare (șefului instituției sau altor colaboratori), cât și plângeri/petiții adresate persoanelor din exterior (rude, prieteni, instituții ale statului), în special deținuții din izolator, deși conducerea instituției a relatat că toți deținuții au acces nelimitat zilnic să solicite întrevenerire cu directorul instituției, la corespondență, depuneri de petiții și apeluri telefonice.

Apelurile telefonice pot fi efectuate de la 4 telefoane publice amplasate în P4, prin utilizarea cartelelor. Discuțiile telefonice au loc în prezența unui angajat al P4, prin urmare nu au loc în condiții confidențiale.

Analizând conținutul Registrului convorbirilor telefonice constatăm că de la începutul anului 2022 condamnații din sectorul închis (izolator sau în baza art.206 CE) au efectuat 530 apeluri telefonice iar restul condamnaților din masa generală doar 12. Acest fapt confirmă că condamnații din masa generală au acces la telefoane mobile în penitenciar iar cei din izolator nu, din acest motiv folosesc telefoanele penitenciarului.

Consiliul constată că, pe teritoriul penitenciarului există 3 cutii poștale, unde deținuții pot trimite scrisori, petiții, plângeri, dar pentru menținerea corespondenței în exteriorul penitenciarului, condamnații trebuie să dispună de bani pe contul de peculiu pentru a procura plicuri și timbre, iar lipsa banilor ar putea fi un impediment real în sesizarea eventualelor abuzuri sau cazuri de rele tratamente.

Nu există un sistem de colectare, evidență și examinare a plângerilor deținuților către administrație. Unii deținuți s-au arătat indignați de lipsa posibilității de a înainta plângere către conducerea penitenciarului. O parte din condamnați s-au plâns că petițiile sau cererile lor rămân fără răspuns sau examinarea lor este tergiversată nemotivat.

Subcultura criminală este foarte bine dezvoltată, conform relatărilor deținuților repartizarea deținuților în sectoare are loc prin intermediul ședințelor liderilor interlopi. Mai mulți deținuți au declarat că ei sunt obligați prin diferite forme de a participa la jocuri de cărți și ulterior rămânând datori, iar rudele sunt implicate să acopere datoriile. Atunci când rudele nu au posibilitate să acopere datoriile, deținuții sunt obligați să se autoizoleze conform art.206.

La fel, CpPT a primit de la deținuți alegeri de violență sexuală, condamnații cunoscând cine și ce tip de servicii prestează, unde, când și contra cărei sume de bani sau serviciu.

Au existat afirmații că unii condamnați prestează servicii sexuale contra bani sau în schimbul unor favoruri (țigări, produse alimentare). Din spusele angajaților penitenciarului, au fost au fost înregistrate cazuri de maladie sexual transmisibile printre deținuți. Situația descrisă permite Consiliului să constate că nu se întreprind măsuri pentru a fi protejați condamnații împotriva abuzurilor sexuale; nu se distribuie mijloace de protecție în locuri accesibile pentru a evita transmiterea bolilor; nu se protejează condamnații care ar putea deveni victime ale violenței fizice/psihologice din partea altor condamnați infectați.

La acest capitol Consiliul recomandă administrației penitenciare:

- *De a întreprinde măsuri pentru a crea un mecanism pentru depunerea petițiilor, plângerilor, în special pentru persoanele din sectorul cu regim de securitate, izolator disciplinar.*
- *De a înregistra, documenta și raporta cazurile de abuz sexual asupra deținuților, în special de a proteja victimele sau potențialele victime de abuzuri sexuale sau orice altă formă de abuz în instituția de detenție.*
- *De a diminua influența subculturii criminale asupra deținuților și angajaților.*
- *De a obstrucționa tentativele de implicare a deținuților la jocurile de noroc organizate în instituție și de a preveni încasarea de mijloace bănești sau obligarea la datorii.*

V. CONDIȚIILE MATERIALE DE DETENȚIE

CpPt constată condiții diferite de întreținere și atitudine discriminatorie din partea personalului instituției reieșind din segregarea după „apartenență de grup” conform culturii lumii interlope.

În instituție sunt respectate strict „legile nescrise” ale subculturii criminale cu segregare pe anumite grupuri ale deținuților, începând cu grupul celor ”de elită”, până la grupul ”de umiliți”. Segregarea este favorizată de atitudinea diferită față de deținuți din partea personalului instituției, fapt ce se realizează prin plasarea acestora în condiții de deținere semnificativ diferite și acces diferențiat la diferite facilități comune din cadrul instituției.

CpPt constată existența în continuare a celulelor de capacitate mare unde sunt plasați câte 26 deținuți la 64 m², confirmându-se suprapopularea și imposibilitatea respectării condițiilor sanitare corespunzătoare.

Condițiile materiale de detenție diferă în mare parte în funcție de sector și de regimul de detenție. Deținuții care fac parte din grupul autorităților criminale sunt vădit favorizați în condiții – celule de tip hotelier cu încăperi separate (coridor, veceu, baie dotată cu mașină de spălat) dispozitive de divertisment (radiou, televizor), animale de companie, celulele sunt cu reparație foarte bună, mobilate, fiind amenajată bucătărie clasică asigurată cu tehnică corespunzătoare (frigider, cuptor cu microunde, fierbător etc). Pentru a avea acces în aceste celule angajații penitenciarilor bat la ușă ca să li se permită accesul.

La fel, Consiliul a stabilit accesul diferențiat la unele facilități comune pentru deținuți: sala de biliard, teren de fotbal. Deținuții au acces selectiv la exercitarea drepturilor – posibilitatea de deținere a dispozitivelor electronice cum ar fi TV, radio. Din spusele deținuților acest lucru este coordonat de autoritățile criminale.

Blocurile locative nu sunt dotate cu veceuri (cu excepția celulelor reparate). Pentru a merge la veceu deținuții sunt nevoiți să traverseze mai multe sectoare, ceea ce creează condiții favorabile pentru abuzuri și maltratări. Acest lucru este susținut și de faptul că funcționarea serviciilor de supraveghere pe timp de noapte este dificilă și presupune riscuri în ceea ce privește incidente, reieșind din faptul că noaptea rămân doar 4 angajați iar curțile nu sunt supravegheate video. La fel, WC-ul comun este într-o stare deplorabilă, întunecos și periculos.

Condamnații sunt asigurați cu săpun, șampon, perie și pastă pentru dinți, aparat pentru ras și hârtie igienică. Totuși, ultimii afirmă că cantitatea este insuficientă și majoritatea sunt dotați cu produse de igienă personală transmisă prin colete.

În celulele mari suprapopulate mobilierul necesită înlocuit, saltelele și lenjeria de pat la fel.

La acest capitol Consiliul menționează că Conform Regulii 42 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)⁹, condițiile generale de trai, inclusiv condițiile legate de iluminare, ventilație, temperatură, condițiile sanitare, nutriție, apă potabilă, acces la aer liber și exerciții fizice, igiena personală, ocrotirea sănătății și spațiul personal adecvat, trebuie să fie aplicate tuturor deținuților fără excepție.

Situația condamnaților din blocul locativ nr.7

În acest sector sunt deținute persoanele din „casta inferioară”, conform divizării subculturii criminale. Condițiile de trai ale acestor persoane este vădit inferior și degradant comparativ cu masa generală de deținuți. De asemenea, din spusele deținuților, accesul și deplasarea este restricționată și delimitată pe anumite trasee care să evite un contact cu alți deținuți. Deținuții din sectorul nr. 7, „casta umiliților” au duș și veceu separat de masa generală a deținuților. În acest sector este acces liber și nemonitorizat de personalul penitenciar ceea ce ne permite să presupunem prezența riscurilor de abuzuri fizice, verbale și sexuale din partea altor deținuți.

Menționăm că conform Conform Regulii 2 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)¹⁰, pentru a asigura aplicarea practică a principului de nediscriminare, administrația penitenciarelor trebuie să ia în considerație necesitățile individuale ale deținuților, în special, ale celor mai vulnerabile categorii din cadrul penitenciarelor. Sunt necesare măsuri de protecție și promovare a drepturilor deținuților cu necesități speciale, care nu vor fi interpretate ca fiind discriminatorii.

La acest capitol CpPT recomandă:

- **Reevaluarea capacității fiecărei celule și neadmiterea plasării persoanelor peste limita standardului internațional.**
- **Eliminarea practicilor de neglijare a grupurilor defavorizate, prin asigurarea condițiilor egale fără a face diferențiere bazată pe un statut real sau perceput.**

⁹ The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, disponibil în limba engleză pe următorul link https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

¹⁰ The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, disponibil în limba engleză pe următorul link https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

Sectorul cu regim de securitate, izolator disciplinar

CpPT este alarmat de condițiile materiale improprie de detenție din sectorul cu regim de securitate. În cadrul vizitei, a fost constatat faptul că, condamnații se dețin în condiții inumane. Pe ușile celulelor din subsol este atârnată inscripția „interzisă deținerea”, dar în ele se dețineau persoane. Celulele sunt suprapopulate (de ex: 3 persoane pe 8m²).

Ferestrele sunt de dimensiuni mici și acoperite cu grile metalice, care limitează considerabil accesul la lumina zilei, 6 celule din 25 a izolatorului sunt private de posibilitatea pătrunderii luminii naturale, accesul luminii este împiedicat de un perete exterior. Lumina artificială este de o intensitate scăzută. Într-o celulă nu era conectare la electricitate, din spusele deținutului nu dispune de resurse financiare pentru a procura cablu electric.

În unele celule lipsesc geamurile. Pereții sunt umezi și acoperiți cu mucegai. Vecurile nu sunt separate de celulă, sunt separate doar printr-un perete de 1 metru. Lenjeria de pat este într-o stare deplorabilă.

În unele celule, cablurile electrice sunt trase clandestin de către deținuți cu prize și locuri de iluminat improvizate fără respectarea regulilor de securitate. Pereții și podelele sunt betonați ceea ce creează condiții de înrăutățire a stării de sănătate a deținuților.

CpPT menționează că Conform Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)¹¹:

Regula 13- Toate încăperile de deținere și în special acele care sunt destinate deținuților în timpul nopții, trebuie să corespundă tuturor exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea și ventilația.

Regula 14 - În orice încăpere în care deținuții trebuie să trăiască și să muncească: (a) Ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru ca deținuții să poată citi și munci la lumina naturală, amplasarea acestor ferestre trebuie să permită pătrunderea de aer proaspăt și aceasta chiar dacă este sau nu ventilație artificială; (b) Lumina artificială trebuie să fie suficientă pentru a permite deținutului să citească sau să muncească fără să-și strice vederea.

Accesul la baie al condamnaților este asigurat o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Condamnații își petrec majoritatea timpului zilei în celule, circa 23 ore. Au acces în curțile de plimbare cel puțin o oră pe zi.

Condamnații utilizează în calitate de apă potabilă apa din robinet. Apa este furnizată din fântâna arteziană a penitenciarului.

Consiliul a primit plângeri privind cantitatea și calitatea alimentației.

Condamnații din sectorul cu regim sporit au declarat că nu le sunt oferite cursuri de instruire sau oportunități de angajare în câmpul muncii. De asemenea, nu le este oferită oportunitatea de a se implica în activități sportive.

Preotul penitenciarului periodic vizitează sectorul cu regim de securitate/izolator disciplinar, dar deținuții din acest sector în incinta bisericii nu merg.

¹¹ The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, disponibil în limba engleză pe următorul link https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

Reamintim că conform *Conform Regulii 4 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)*¹²;

1. Scopurile sentinței privative de libertate sau ale măsurilor similare care privează o persoană de libertate sunt, în primul rând, de a proteja societatea de infracțiuni și de a reduce recidivismul. Scopurile date pot fi atinse doar dacă perioada de detenție este aplicată pentru a asigura, în măsura posibilă, reintegrarea unor atare persoane în societate după eliberare, astfel încât ele să ducă un mod de viață în conformitate cu legea și să se poată întreține.

2. În acest scop, administrația penitenciarelor și alte autorități competente trebuie să asigure studiile, instruirea profesională și munca, precum și alte forme oportune și aplicabile de asistență, inclusiv cele cu caracter recuperativ, moral, spiritual, social, medical și sportiv. Toate programele, activitățile și serviciile date trebuie să fie asigurate în raport cu necesitățile individuale de tratament al deținuților.

Astfel, există alegeri de tratament inuman și diferențiat în privința persoanelor deținute conform art. 206 CE și se evidențiază aplicarea unor sancțiuni indirecte: condiții de detenție inacceptabile și prezența unui risc iminent de marginalizare la reîntoarcerea acestora în zona locativă.

În acest sector nu există un sistem de apelare a personalului de gardă de către condamnații plasați în celulele izolatorului (lipsa butonului de alarma sau a altor instrumente de sesizare-solicitare de ajutor din celule).

De asemenea, este alarmant faptul că pe ambele etaje ale izolatorului este de gardă doar un angajat, care nu reușește să intervină la toate solicitările, atunci când sunt mai multe în același timp. Din această cauză majoritatea deținuților utilizează practica bătăilor agresive în ușile celulelor, când au nevoie să apeleze sau să ceară ajutor, acest fapt deranjând ceilalți deținuți.

CpPT constată că acest fapt ar putea fi calificat ca tortură, deoarece bătăile sunt foarte puternice, ceea ce provoacă un zgomot și disconfort puternic atât pentru deținuți, cât și pentru angajați. În acest context, Consiliul reiterează că relele tratamente presupun un anumit grad de severitate a durerii fizice sau a suferinței mintale. Printre exemple se numără condițiile precare și regimul de încarcerare auster aplicat în mod punitiv¹³.

Alimentația deținuților

Pregătirea hranei are loc în blocul alimentar. Blocul alimentar deține autorizație sanitară. În timpul vizitei în blocul alimentar era afișat meniul zilei.

În blocul alimentar la fel, se observă o separare a deținuților pe caste. Deținuții din categoria umiliților au două mese care sunt separate de masa generală, la fel și lavoarul pentru umiliți este separat de restul lavoarelor.

În sectorul cu regim de securitate alimentele sunt repartizate de către lucrătorii blocului alimentar. Vasele prin intermediul cărora se distribuie alimentele sunt într-o stare deplorabilă, căldările de email sunt deteriorate. În timpul repartizării alimentelor nu toate vasele erau acoperite cu capac astfel, neasigurând condițiile sanitare de transportare și păstrare a hranei. De la o căldare a căzut

¹² The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, disponibil în limba engleză pe următorul link https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

¹³ A se vedea Ilașcu și alții c. Moldovei și Rusiei, Hotărârea CtEDO din 8 iulie 2004, cererea nr.48787/99

capacul jos, deținutul ce repartiza alimentele a ridicat capacul și fără să-l prelucreze/spele l-a pus peste căldare. Acest fapt denotă că lucrătorii blocului alimentar nu cunosc regulile sanitari-igienice.

Deținuții au declarat că carnea din mâncare nu întotdeauna este bine prelucrată termic și au expus nemulțumiri privind cantitatea și calitatea preparatelor. Consiliul a constatat din afirmațiile personalului că lipsa de diversitate alimentară a fost cauzată de excluderea mai multor tipuri de crupe. De asemenea, lipsa fructelor din meniu generează nemulțumiri și carențe de vitamine.

Blocului alimentar este recent reparat, dar apar dubii la menținerea condițiilor sanitari-igienice (animale de companie întâlnite în incinta blocului alimentar). Nu există o separație pe zone a blocului alimentar conform cerințelor: în zona de primire a produselor crude, de prelucrare, de preparare și de predare a bucatelor.

Consiliul recomandă administrației penitenciarului să întreprindă măsuri pentru separarea corectă a blocului alimentar cu respectarea proceselor de intrare și ieșire a produselor alimentare, îmbunătățirea calității hranei, reînnoirea vaselor cu care se transportă alimentele în blocul cu regim de securitate, instruirea specializată a lucrătorilor blocului alimentar în respectarea regulilor sanitari-igienice.

Ocupațiile condamnaților

Pe teritoriul P4 este amplasat un teren de fotbal, sală de biliard, bibliotecă și o biserică însă după s-a menționat anterior nu toți condamnații au acces la facilitățile comune.

Aproximativ 151 condamnați prestează servicii contra plată, 70 fiind antrenați în deservirea sectorului gospodăresc și 81 sunt angajați de agenți economici.

În atelierele amplasare pe teritoriul P4 condamnații confecționează diferite obiecte din lemn (icoane, suvenire) dar nu pot realiza produsele contra plată.

Ținând cont de teritoriul nefolosit, Consiliul constată că condamnații ar putea fi încadrați și în alte activități fie prin crearea altor locuri de muncă fie prin motivarea agenților economici să deschidă secții de producere în penitenciar.

VI. ASISTENȚA MEDICALĂ ÎN PENITENCIAR

Secția medicală nu este acreditată pentru prestarea serviciilor medicale.

Secția medicală este amplasată la etajul II al blocului 5 și constă din 5 cabinete medicale (cabinetul șefului serviciului medical, cabinetul medicului terapeut, cabinetul stomatologic, cabinetul medicului psihiatru, sala de proceduri) și saloane cu 12 paturi. Există două intrări cu acces liber pentru condamnați, inclusiv direct din curtea penitenciarului. Ambele intrări nu sunt acomodate pentru persoanele cu dizabilități, fapt ce poate cauza impedimente suplimentare în accesarea serviciului medical. Mai mult ca atât, membrii CpPT au constatat că condițiile serviciului medical nu sunt adaptate la nevoile speciale ale condamnaților cu dizabilități.

Blocul sanitar în unitatea medicală nu este adaptat conform standardelor naționale pentru persoane cu dizabilități locomotorii, nici pentru persoane în etate. Pragul înalt de accesare în duș. Existența depunerilor de mușchi în blocul sanitar. Unii deținuți au declarat că nu au acces în serviciul medical din cauza amplasării acestuia și căile de acces fiind anevoioase pentru o persoană cu dizabilități sau o persoană în vârstă.

Un alt impediment de acces ar fi că pentru a ajunge în serviciul medical trebuie să traverseze o zonă care este protejată de subcultura criminală și o bună parte din deținuți au frică să traverseze această zonă.

CpPT reiterează că asigurarea efectivă a dreptului la sănătate în locurile de detenție rezidă din întrunirea cumulativă a criteriilor constitutive, precum sunt: accesibilitate, disponibilitate, acceptabilitate, calitate, echivalența (echitate).

Menționăm că Conform Regulii 5 din Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela)¹⁴, administrația penitenciarelor trebuie să întreprindă toate măsurile rezonabile de cazare și ajustări pentru a asigura ca deținuții cu dizabilități fizice, mentale sau alte dizabilități să beneficieze pe bază egală de acces deplin și eficient la viața din cadrul penitenciarului.

La acest capitol situația rămâne neschimbată și CpPT menține recomandarea:

➤ ***De a acomoda infrastructura instituției în vederea asigurării accesului persoanelor cu dizabilități la serviciile / facilitățile disponibile în instituție.***

Statele medicale ale Penitenciarului nr. 4 sunt în scădere de la 11 funcții până la reorganizarea ANP din 16.05.2018 la 8,5 funcții în 2018 și 7,5 funcții în 2022.

La moment în serviciul medical activează următorii specialiști: șef de secție medicală (medic farmacist de specialitate), medic psihiatru 0.5 funcție, medic stomatolog 0,5 funcție, asistente medicale 3 funcții, farmacist 0,5 funcție. Actualmente, sunt vacante 2 funcții: medic terapeut 1,0 și asistent medical -1,0. Serviciul asistenței medicale este asigurat 24 ore de asistenții medicali.

În serviciul medical lipsește medicul internist (funcție vacantă). În consecință lipsa medicului, îngreșește dreptul deținuților de a l-i se stabili un diagnostic clinic, de a primi un tratament calificat conform diagnosticului și evaluarea, și interpretarea evoluției stării de sănătate a pacientului. Astfel, asistența medicală este acordată la nivel simptomatic cu excepția pacienților psihiatrici.

CpPt constată că accesul la asistență medicală calificată este limitat din cauza asigurării insuficiente a instituției cu personal medical superior, astfel, asistenții medicali sunt supuși riscului de a fi trași la răspundere deoarece își asumă unele responsabilități care sunt atribuite unui medic.

Asistenții medicali prescriu tratament medical care nu este argumentat în cartelele medicale, indică examinări de laborator care la fel, nu sunt argumentate în cartelele medicale și ulterior rezultatele nu sunt interpretate, ceea ce indică la cheltuieli de resurse nejustificate fiindcă rezultatele analizelor nu sunt luate în considerație.

Personalul medical examinează deținuții doar la cerere, nu activează pro-activ, nu se realizează măsuri profilactice, de prevenire, de monitorizare a stării de sănătate, de vizite a sectoarelor locative.

¹⁴ The United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, disponibil în limba engleză pe următorul link https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/GA-RESOLUTION/E_ebook.pdf

La fel, nu se observă continuitatea tratamentului la persoanele care revin din spitalul penitenciar cu recomandări de continuat tratament, ceea ce trezește suspiciuni la calitatea serviciilor medicale acordate în P4. Deși din spusele personalului administrativ jumătate din deținuți suferă de probleme de sănătate mintală, în instituție nu există un serviciu de reabilitare psiho-socială și tratament eficient. Unii deținuți cu diagnostic de epilepsie se află în sectorul locativ defavorizat, supraaglomerat, cu condiții igienice precare, care influențează negativ asupra pronosticului maladiei. Nu sunt monitorizați asupra evoluției maladiei și nu se evaluează eficiența tratamentului medicamentos. CpPT este îngrijorat de atitudinea personalului medical și a administrației penitenciarului privind ignorarea dreptului la viață și garanții privind accesul la servicii medicale calitative.

La prescrierea tratamentului lipsește consimțământul pacientului.

În carterele medicale lipsește controlul medical la intrare-ieșire din penitenciar.

Astfel, nu sunt respectate prevederile Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant aprobat prin ordinul comun al PG, MJ, MAI, SV, CNA și MS nr. 969 din 20 martie 2014, care prevede că examenul medical se efectuează în mod obligatoriu, cu întocmirea documentației medicale a condamnaților la primirea și ieșirea din penitenciar și în timpul executării pedepsei, la solicitare și în mod periodic, însă nu mai rar de o dată la 6 luni.

La examinarea cartelelor medicale s-a observat lipsa cronologiei între date – decalaje mari între date (de ex. merg înscripții din anul 2022, ulterior 2021, sau înscripții din luna august, ulterior luna mai. Acest fapt a fost identificat și în cartele deținutului care s-a sinucis. Acest fapt este foarte periculos din punct de vedere a legalității și stabilirea situației acestui pacient.

Serviciul medical nu înregistrează starea de ebrietate a deținuților. Există un registru de evidență a stărilor de ebrietate, înscripții în el nu sunt, dar la examinarea registrului de sancțiuni a fost stabilit prezența sancțiunilor pentru consumul de alcool.

Nu există proceduri pentru gestionarea persoanelor la greva foamei.

Nu există proceduri, sau angajații nu le cunosc, de intervenire în caz de suspiciuni de vătămări corporale, se mizează doar pe acțiunile ofițerului de serviciu.

Confidențialitatea documentației medicale este asigurată, cartelele medicale se păstrează în dulapuri încuiate cu cheie. Acces la documentație o are numai lucrătorii medicali.

În instituție funcționează un punct de schimb al seringilor și distribuie a prezervativelor.

În instituție funcționează programul de farmacoterapie cu metadonă a dependenței de opioide. La tratament în momentul vizitei se aflau 33 deținuți, din care 21 la tratament cu metadonă și 12 la tratament cu buprenorfina.

Consiliul constată o dinamică pozitivă prin creșterea numărului de deținuți în tratamentul farmacoterapeutic de la 5 persoane în 2018 la 33 în 2022.

Consiliul constată că, rămâne neschimbat faptul că, medicamentele cu efect psihotrop sunt oferite deținuților la mână, în lipsa unor proceduri clar definite privind administrarea medicamentelor.

Astfel, rămân în vigoare recomandările precedente a CpPT: instituirea unui control strict asupra medicamentelor utilizate.

La fel, CpPT a constatat că, calitatea completării acordurilor informate și informarea pacientului despre fiecare tratament prescris nu se realizează conform cerințelor. În conformitate cu prevederile CDPD, în special pacienților cu tulburări mintale se recomandă de acordat atenție deosebită prin oferirea acomodării rezonabile în timp și limbaj pentru a minimaliza barierele de deficiență mintală în procesul de luare a deciziilor privind tratamentul propus.

CpPT reamintește că perfectarea calitativă și minuțioasă a acordului liber și informat este o garanție importantă în prevenirea rețelor tratamente, iar lipsa acestuia poate fi considerată un risc în sensul încălcării art 3.

Medicamentele se depozitează în farmacie, care este amplasată în afară instituției (nu a fost verificată). În cadrul vizitei, în sala de proceduri *au fost depistate medicamente cu termen expirat inclusiv preparate cu efect psihotrop.*

În serviciul medical nu exista trusa anti-soc.

Asistența medicală stomatologică se limitează la acordarea asistenței stomatologice de urgență, extracțiile dentare și de aplicarea analgezicelor. Nu se porcede la tratare, la prevenire.

Primirea bolnavilor de medicul stomatolog se efectuează de 2-3 ori pe săptămână. Instalația stomatologică funcționează, asigurarea cu instrumentar și consumabile stomatologice este insuficientă. La momentul vizitei asistenta stomatologică este sistată din lipsa consumabilelor, astfel asistența stomatologică de urgență este acordată la spitalul de urgență.

CpPT recomandă suplینirea în regim de urgență a stocului de consumabilele medicale.

Punctul medical este asigurat cu sterilizator, autoclave, lămpi de cuarț și alte dispozitive pentru sterilizare a spațiilor și instrumentelor medicale. Respectiv se asigură siguranța manoperelor medicale și nu există riscuri pentru infectarea condamnaților în accesarea serviciului medical.

Deșeurile medicale rezultate din activitatea medicală sunt colectate de un agent economic contractat. Deșeurile periculoase rezultate din activitatea medicală sunt stocate și păstrate incorect în secția medicală (în baie, loc accesibil pentru toți, ceea ce contravine regulilor de securitate)¹⁵. La fel, în recipientul pentru deșeuri periculoase au fost depistate deșeuri menajere. CpPT constată lipsa unui spațiu special predestinat stocării deșeurilor medicale.

În discuții cu personalul, CpPT constată că personalul nu cunoaște prevederile Ordinului DIP nr. 2011 din 13.04.2015 cu privire la aprobarea Regulamentului de gestionare în sistemul penitenciar a deșeurilor medicale rezultate din activitatea medicală și din programele de reducere a riscurilor și POS Managementul deșeurilor medicale.

Documentarea leziunilor corporale se efectuează prin includerea datelor în registru, în raport, ulterior în fișa medicală a deținutului ceea ce nu se efectuează permanent. Lucrătorii medicali nu cunosc prevederile ordinului procuraturii generale, care prevede corectitudinea documentării leziunilor corporale. Astfel, lipsesc date privind proveniența reală a leziunii corporale (dacă sunt

¹⁵ Legea nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, accesibil în limba română
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125234&lang=ro

suspiciuni că au fost careva altercații sau violențe nu sunt notificate de către lucrătorii medicali), raportarea se bazează doar pe declarațiile deținutului. Lucrătorul medical completează fișa medicală din spusele pacientului, fără a formula opinia sa în ceea ce privește proveniența leziunilor corporale, indiferent gradul de vătămare.

CpPT reiterează că, dubla loialitate a personalului medical din subordinea administrației penitenciarului crește riscul de înregistrări formale a leziunilor corporale și reduce garanțiile împotriva relexor tratamente.

Personalul medical necesită instruire continuă în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și prevederile ordinului nr.77 din 31.12.2013 și ale Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”).¹⁶

Consiliul apreciază prezența aparatelor foto de care dac uz medicii pentru documentarea foto reală și corectă a leziunilor depistate la condamnați.

Personalul medical nu cunoaște procedurile de intervenții în caz de declarare a grevei foamei.

Sala de proceduri nu corespunde cerințelor sanitar-igienice și este utilizată ca birou de lucru al asistenților medicali, unde se păstrează lucrurile și hainele angajaților, la fel este utilizată ca și sală de examinare medicală și sală de manipulari medicale.

CpPT reiterează că, eșecul de a dezvoltat mecanisme/sisteme capabile să asigure îngrijiri medicale necesare pentru a preveni deteriorarea sănătății deținutului, condiționează violarea dreptului absolut de a nu fi supus relexor tratamente.

Registrele medicale sunt parțial tipizate, dar majoritatea au un aspect artizanal, cu rubrici nestandardizate, precum urmează:

- 1) Registru de evidență a automutilărilor.
- 2) Registrul de evidență a persoanelor la greva foamei.
- 3) Registru de evidență a leziunilor traumatice.
- 4) Registru de evidență a condamnaților invalizi.
- 5) Registru de evidență a condamnaților etapați în spitalul penitenciar.
- 6) Registru de dispensarizare a bolnavilor cronici.
- 7) Registru de tratamente medicale.
- 8) Registru de curățare.
- 9) Registru de evidență a adresărilor la medicul stomatolog. În registru este indicat că consumabilele sau terminat și toată asistența stomatologică de urgență este acordată la spitalul de urgență.
- 10) Registru de evidență a deținuților sosiți cu etapa în Penitenciarul nr. 4.
- 11) Registru de evidență a condamnaților după tratamentul tuberculozei.
 - 1) Registru de evidență a colectării probelor de spută la BAAR.
 - 2) Registru de evidență a medicamentelor proprii a condamnaților.
 - 3) Registru de evidență a cazurilor de autoagresare și leziuni corporale 69 cazuri în 2021 și 43 cazuri în 9 luni a anului 2022.
 - 4) Registru de evidență a preparatelor psihotrope.
 - 5) Registru de audiență a condamnaților de către șeful serviciului medical.

¹⁶ http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2019/07/Raport-anual-de-activitate-CpPT-2018_Romana.pdf

CONSTATĂRI:

1. În incinta Penitenciarul nr.4 activează 2 agenți economici care au angajat în câmpul muncii 81 deținuți.
2. Consiliul constată o dinamică pozitivă prin creșterea numărului de deținuți în tratamentul farmacoterapeutic de la 5 persoane în 2018 la 33 în 2022.
3. Consiliul constata ca o dinamica pozitiva – pregătirea pentru acreditare a serviciului medical.
4. Prezența aparatului foto pentru documentarea leziunilor corporale la fel, este apreciat ca un lucru pozitiv.
5. CpPT constată că doar 24% din recomandările înaintate de către CpPT în anul 2018 au fost implementate total sau parțial.
6. CpPT constă că Penitenciarul nr.4 nu are elaborat un plan de implementare a recomandărilor urmare a vizitei CpPT din 2018.
7. CpPT constată menținerea suprapopulării (capacitatea instituției este de 728 locuri, în ziua vizitei se dețineau 783 persoane). Acest fapt are o influență negativă asupra tuturor celorlalte aspecte ale detenției și asupra climatului general din cadrul instituției. Administrația P4 recunoaște problema suprapopulării și susține că nu sunt locuri disponibile libere în celule. CpPT constată o situație diametral opusă, astfel în unele celule reparate și dotate cu tehnică sunt plasați doar 2 sau 3 condamnați, în unele celule de peste 20-30 m2 este plasată o singură persoană iar alte celule sunt goale. Astfel, în condițiile în care în unele sectoare constatăm o suprapopulare cu paturi etajate (ex.sector 7 celula 28) unde se dețin 27 condamnați, la alt etaj sunt plasați condamnați singuri în celule de peste 20-30 m2 sau celule goale (în care s-a afirmat că urmează curând cineva să fie transferat).
8. CpPT constată număr insuficient de unități de personal în Penitenciarul nr.4 Cricova.
9. CpPT constată că personalul din penitenciar nu este instruit suficient și nu cunoaște legislația și obligațiile specifice, în special în domeniul prevenirii torturii și relexor tratamentelor.
10. CpPT constată aplicarea excesivă a sancțiunilor disciplinare cu amprentă asupra resocializării persoanei, prin limitarea contactului cu mediul extern (suspendarea dreptului de a avea întrevederi, suspendarea dreptului de a primi colete).
11. CpPT constată că condițiile de detenție în Penitenciarul nr.4 sunt precare și improprie condițiilor de detenție.
12. CpPT constată că 6 celule din carceră sunt notificate cu inscripția de a nu deține persoane în ele, dar ele sunt utilizate în continuare (se dețin persoane).
13. CpPT constată că mulți deținuți care se dețin conform art.206 CE RM s-au plâns de acces limitat la administrație, acest lucru are loc doar prin solicitările pe care le transmit prin intermediul personalului penitenciar către administrație.
14. CpPT constată că există alegeri de control al masei comune de deținuți de către subcultura criminală, atragerea în jocuri de cărți, îndatorarea persoanelor, estorcarea de mijloace financiare. Monitorii au remarcat: castele superioare decid amenajarea per celule a deținuților.
15. CpPT constată prezența violenței între deținuți, care se soldează cu solicitarea de izolare pe motiv de securitate personală.
16. CpPT constată că fenomenul automutilărilor este în creștere.

17. CpPT constată lipsa în totalitate a activităților ocupaționale pentru deținuții care sunt plasați în celulele izolatorului sau cei care s-au izolat pe motive de securitate. De asemenea lipsesc oportunități de încadrare în câmpul muncii a deținuților plasați pe motive de securitate sau în izolator.
18. CpPT constată lipsa unui sistem de apelare a personalului din gardă (lipsa butonului de alarma sau a altor instrumente de sesizare-solicitare de ajutor din celule) de către condamnații plasați în celulele izolatorului. De asemenea pe ambele niveluri ale izolatorului este de gardă doar un angajat, care nu reușește să intervină în toate cazurile de solicitare.
19. CpPT constată tratament diferențiat dintre deținuții din masa generală și autoritățile criminale, prezența celulelor de tip hotelier, dispozitive de divertisment, animale de companie.
20. CpPT constată acces limitat la unitatea medicală pentru persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă și persoanele din castele inferioare din cauza locației acesteia.
21. CpPT constată acces limitat pentru persoanele din castele inferioare în curte, biblioteca, sala de biliard, teren de fotbal din cauza statutului acestora. Inclusiv în cursul monitorizării s-a observat cum aceștia au fost blamați de autoritățile criminale.
22. CpPT constată blocuri sanitare disfuncționale, condiții dezastruoase, lipsa produselor de igienă.
23. CpPT constată că deținuții care prezintă boli mintale nu beneficiază de un tratament distinct, sunt amplasați în celule comune.
24. CpPT constată lipsa medicului terapeut ceea ce influențează accesul la servicii medicale de calitate a condamnaților precum și documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane și degradante.
25. Deșeurile rezultate din activitatea medicală nu sunt gestionate conform prevederilor legale.
26. Personalul medical necesită instruire în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”).
27. CpPT constată lipsa documentării examinării medicale la intrarea în penitenciar (lucrătorii medicali afirmă că toate persoanele sunt examinate la intrarea în penitenciar, dar în cartelile medicale nu este notificat acest lucru).
28. CpPT constată examinării medicale sporadice la ieșirea deținuților din penitenciar care nu sunt documentate.
29. În sala de proceduri au fost identificate medicamente cu termen expirat.
30. CpPT constată insuficiența de personal ceea ce nu permite executarea obligațiilor de serviciu calitativ și asigurarea securității atât deținuților cât și personalului. Acest fapt duce la arderea profesională.

RECOMANDĂRI:

Administrația Națională a Penitenciarelor:

1. De a elabora de comun cu Penitenciarul nr.4 a Planului instituțional de redresare a aspectelor invocate de CpPT în acest raport cu remiterea lui în termen de 30 de zile de la primirea acestui Raport;
2. De a identifica modalități de atragere, motivare și menținere a personalului pentru acoperirea funcțiilor vacante.

3. Elaborarea unui mecanism/strategie de atragere și menținere a personalului medical în locurile de detenție în vederea excluderii rețelor tratamente.
4. A asigura instruirea continuă a personalului penitenciar în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”) – recomandare menținută.
5. Modificarea prevederilor Regulamentului privind modul și condițiile de aplicare a sancțiunilor disciplinare, a măsurilor de stimulare și de ținere la evidență în cadrul procedurii disciplinare, aprobat prin ordinul ANP nr.551 din 21.12.2020, ce descriu modul de executare a sancțiunii disciplinare cu suspendarea dreptului la întreveneri de lungă și scurtă durată.
6. A elabora și implementa Strategia privind diminuarea influenței subculturii criminale în vederea asigurării condițiilor sigure de detenție.
7. Evaluarea cazurilor de leziuni traumatice, automutilări și a deceselor în vederea identificării acțiunilor/ inacțiunilor administrației penitenciarului pentru asigurarea condițiilor sigure de detenție.
8. Identificarea necesităților și elaborarea unui plan pe întreg sistemul penitenciar privind acomodarea instituțiilor penitenciare pentru deținuții cu dizabilități.
9. Întreprinderea măsurilor ce vor soluționa problema suprapopulării și respectarea standardului de cel puțin 4 m.p în spațiile locative pentru deținuți, conform prevederilor naționale, cât și actelor internaționale, recomandărilor Comitetului European Pentru prevenirea Torturii.

Administrația Penitenciarul nr.4

1. De a evalua periodic (cel puțin de două ori pe an) nivelul satisfacției muncii angajaților cu identificarea și aplicarea factorilor motivaționali, inclusiv și a celor non-financiari, care ar influența creșterea performanței profesionale.
2. De a implementa Planul instituțional de redresare a aspectelor invocate de CpPT cu includerea informației despre realizare în Rapoartele trimestriale/anuale de activitate a instituției.
3. Implementarea unor acțiuni care să excludă orice formă de tratament discriminatoriu față de persoanele private de libertate.
4. Facilitarea deținuților să mențină legăturile cu exteriorul, astfel ca deținuții să aibă posibilitatea să comunice cu familiile și cu prietenii lor, la intervale regulate.
5. Reevaluarea capacității fiecărei celule și neadmiterea plasării persoanelor peste limita standardului internațional.
6. Eliminarea practicilor de neglijare a grupurilor defavorizate, prin asigurarea condițiilor egale fără a face diferențiere bazată pe un statut real sau perceput.
7. Crearea un mecanism viabil pentru depunerea petițiilor, plângerilor, în special pentru persoanele din sectorul cu regim de securitate, izolator disciplinar.
8. Îmbunătățirea condițiilor generale de trai, aplicate tuturor deținuților fără excepție, inclusiv condițiile legate de iluminare, ventilație, temperatură, condițiile sanitare, nutriție, apă potabilă, acces la aer liber și exerciții fizice, igiena personală, ocrotirea sănătății etc.
9. Acomodarea infrastructurii instituției în vederea asigurării accesului persoanelor cu dizabilități la serviciile / facilitățile disponibile în instituție.
10. Instalarea unui sistem de alarmă în celulele din sectorul cu regim de securitate.

11. Sistarea în mod de urgență a activității celulelor din sectorul cu regim sporit care sunt notificate că nu pot fi utilizate.
12. Consiliul recomandă administrației penitenciarului să întreprindă măsuri pentru separarea corectă a blocului alimentar cu respectarea proceselor de intrarea și ieșire a produselor alimentare, îmbunătățirea calității hranei, reînnoirea vaselor cu care se transportă alimentele în blocul cu regim de securitate, instruirea specializată a lucrătorilor blocului alimentar în respectarea regulilor sanitar-igienice.
13. Examinarea medicală în mod obligatoriu și întocmirea documentației medicale a condamnaților la primirea și ieșirea din penitenciar și în timpul executării pedepsei, la solicitare și în mod periodic, însă nu mai rar de o dată la 6 luni.
14. Instituirea unui control strict asupra medicamentelor utilizate inclusiv a termenilor de valabilitate.
15. Perfectarea calitativă și minuțioasă a acordului liber și informat, ceea ce este o garanție importantă în prevenirea relelor tratamente, iar lipsa acestuia poate fi considerată un risc în sensul încălcării art. 3.
16. Respectarea legislației în colectarea și stocarea deșeurilor medicale.
17. De a asigura evidența cazurilor de automutilare și leziuni corporale conform prevederilor Ordinului ANP nr. 102 din 03.07.2018 cu privire la documentația de evidență primară, utilizată în secțiile medicale din instituțiile penitenciare.
18. De a asigura documentarea pretinselor acte de tortură în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.
19. Asigurarea completării corecte a documentației medicale cu argumentarea tratamentului prescris și interpretarea rezultatelor acestuia.
20. Asigurarea accesului nediscriminatoriu la asistență medicală, medicamente și măsuri preventive, de calitate adecvată, în condiții sigure și în timp util, conform necesităților de sănătate
21. De a realiza reparații în toate grupurile sanitare din instituție (baie și wc).
22. Demararea procesului de examinare a oportunităților existente care să contribuie la diversificarea activităților extra-regim ale condamnaților ce se dețin conform art. 206 CE RM.
23. Elaborarea Strategiei privind diminuarea influenței subculturii criminale în vederea asigurării condițiilor sigure de detenție, inclusiv accesul adecvat la programe de tratament a dependenței de droguri.
24. Consiliul încurajează personalul penitenciarului să excludă orice formă de tratament discriminatoriu față de persoanele private de libertate.
25. Instruirea personalului penitenciar în domeniul prevenirii torturii, tratamentului inuman și degradant.
26. De a înregistra, documenta și raporta cazurile de abuz sexual asupra deținuților, în special de a proteja victimele sau potențialele victime de abuzuri sexuale sau orice altă formă de abuz în instituția de detenție.
27. De a diminua influența subculturii criminale asupra deținuților și angajaților.
28. De a obstrucționa tentativele de implicare a deținuților la jocurile de noroc organizate în instituție și de a preveni încasarea de mijloace bănești sau obligarea la datorii.

Nivelul de implementare a recomandărilor din anul 2018 – 2022

Au fost implementate 3 recomandari complet și 3 recomandări au fost implementate parțial ceea ce constituie 24% din recomandările din anul 2018.

	Recomandările CpPT 2018	Starea de fapt în 2022
	A. A. Administrația Națională a Penitenciarelor:	
1.	Elaborarea de comun cu Penitenciarul nr. 4 or. Cricova a Planului instituțional de redresare a aspectelor invocate de CpPT în cadrul vizitei realizate în 2018 cu remiterea lui în termen de 30 de zile de la primirea acestui Raport.	Recomandarea se menține
2.	Asigurarea plasării publice ale rapoartelor de activitate a instituțiilor penitenciare (separat per instituție) în vederea asigurării vizibilității și accesului la informație.	Recomandarea se menține
3.	Asigurarea cu Registre standardizate a tuturor serviciilor penitenciare, inclusiv plasarea publică a Nomenclatorului Registrelor și termenele lor de păstrare.	Recomandare parțial implementată
4.	Evaluarea cazurilor de leziuni traumatiche și automutilări în vederea identificării acțiunilor/ inacțiunilor administrației penitenciarului pentru asigurarea condițiilor sigure de detenție.	Recomandarea se menține
5.	Instruirea personalului penitenciar în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură și despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”).	Recomandarea se menține
6.	Punerea în aplicare a ordinului (comun) nr. 572 din 31 decembrie 2013 a Ministrului Justiției, prin responsabilizarea angajaților penitenciarului și obligarea acestora să înregistreze orice leziune corporală vizibilă, plângere, denunț sau altă informație ce permitere presupunerea unor fapte inumane și imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore, să transmită procuraturii teritoriale sau specializate. Procedura respectivă trebuie pusă în aplicare distinct de obligația penitenciarului de a informa ANP despre circumstanțele menționate.	Recomandare parțial implementată
7.	Demararea procesului de examinare a oportunităților existente care să contribuie la diversificarea activităților extra-regim ale condamnaților ce se dețin conform art. 206 CE RM.	Recomandarea se menține
8.	Identificarea necesităților și elaborarea unui plan pe întreg sistemul penitenciar privind acomodarea instituțiilor penitenciare pentru deținuții cu dizabilități.	Recomandarea se menține
9.	Elaborarea Strategiei privind diminuarea influenței subculturii criminale în vederea asigurării condițiilor sigure de detenție, inclusiv accesul adecvat la programe de tratament a dependenței de droguri.	Recomandarea se menține
10.	Evaluarea unui control complex privind medicamentele antituberculoase disponibile în instituții penitenciare fără drept de tratament antituberculos cu informarea CpPT despre rezultate.	Recomandare implementată
11.	Elaborarea și instituirea procedurii privind controlul eficient și	Recomandarea

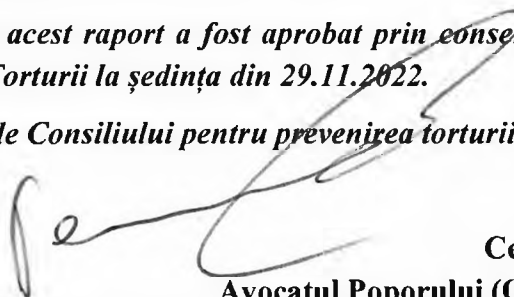
	neadmiterea transmiterii medicamentelor de natură psihiatrică către persoane terțe.	se menține
12.	Asigurarea activității stomatologice prin procurarea medicamentelor și consumabilelor necesare.	Recomandarea se menține
13.	Reevaluarea statelor personalului medical în instituțiile penitenciare și elaborarea unui mecanism/strategie de atragere și menținere a personalului medical în locurile de detenție în vederea excluderii rețelilor tratamente.	Recomandarea se menține
14.	Asigurarea instruirii personalului medical de conducere în domeniul managementul sănătății publice.	Recomandarea se menține
B. Penitenciarului nr. 4 or. Cricova		
15.	Implementarea Planului instituțional de redresare a aspectelor invocate de CpPT în cadrul vizitei realizate în 2018 cu includerea informației despre realizare în Rapoartele trimestriale/anuale de activitate a instituției.	Recomandarea se menține
16.	Instruirea personalului penitenciar în documentarea leziunilor corporale, pretinselor acte de tortură despre prevederile Protocolului de la Istanbul („Manual de investigare eficientă și documentare a torturii și a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante”) și Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.	Recomandarea se menține
17.	Sistarea activității a 6 celule din blocul locativ 10 (regim de securitate, izolator disciplinar și aflați la greva foamei), în care accesul luminii este împiedicat de un perete exterior.	Recomandarea se menține
18.	Asigurarea documentării pretinselor acte de tortură în corespundere cu Ordinul (comun) nr. 572 din 31 decembrie 2013 a Ministrului justiției privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant.	Recomandarea parțial implementată
19.	Informația despre orice leziune corporală vizibilă, plângere, denunț sau de altă natură ce permitere presupunerea unor fapte inumane, imediat, dar nu mai târziu de 24 de ore, urmează a fi transmisă procuraturii teritoriale sau specializate. Procedura respectivă trebuie pusă în aplicare distinct de obligația de a informa ANP despre circumstanțele menționate.	Recomandarea implementată
20.	Asigurarea managementului deșeurilor rezultate din activitatea medicală, conform prevederilor Legii nr. 209 din 29.07.2016 privind deșeurile, inclusiv elaborarea Planului instituțional de gestionare.	Recomandarea se menține
21.	Instituirea unor măsuri de control eficient și neadmiterea transmiterii medicamentelor de natură psihiatrică către persoane terțe.	Recomandarea se menține
22.	Instituirea Registrului de examinare medicală și realizarea procedurii la intrare și ieșire din penitenciar, în corespundere cu prevederile CE RM.	Recomandarea se menține
23.	”Registru de evidență a condamnaților invalizi” operează cu termeni depășiți și discriminatorii, acesta urmând a fi înlocuit cu ”Registru de	Nu a fost verificat

	evidență a condamnaților cu dizabilități” .	
24.	Excluderea practicii de plasare mai mult de 14 zile a persoanelor cu dizabilități în cadrul serviciului medical, cu excepția indicațiilor medicale.	Recomandarea implementată
25.	Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități către serviciul medical.	Recomandarea se menține
26.	Crearea condițiilor de acomodare rezonabilă pentru persoanele cu dizabilități în blocurile locative.	Recomandarea se menține

Informarea CpPT privind măsurile luate în vederea implementării recomandărilor sau a măsurilor și termenii de implementare ale acestora, conform legii.

Prin prezenta semnătură, confirmăm că acest raport a fost aprobat prin consens de către toți membrii Consiliului pentru Prevenire a Torturii la ședința din 29.11.2022.

Raportul se semnează doar de Președintele Consiliului pentru prevenirea torturii.


Ceslav PANICO,
Avocatul Poporului (Ombudsmanul)
Președinte al Consiliului pentru prevenirea Torturii